

Historicus neemt afscheid op sloffen

‘HEB IK AL!’, ROEPT ANNE VAN DER HELM TOEN HIJ EEN BOEK CADEAU KREEG VAN WETHOUDER JOUKE JONGSMA NAMENS DE GEMEENTE.
RENS HOOYENGA

‘Ik had niet altijd de indruk dat het mensen interesseerde’

DONKERBROEK ‘Dit is geen verontschuldiging, maar als ik had geweten van dit samenzijn vanmiddag, dan had ik mij iets netter gekleed, zoals u allen ook heeft gedaan.’ Met deze woorden bedankte Anne van der Helm (78) uit Donkerbroek op vrijdag de aanwezigen op zijn afscheidsreceptie. Per 1 april treedt hij af als beheerder van het Documentatiecentrum Donkerbroek.

De hobby-historicus refereert hiermee aan het feit dat hij een uurtje daarvoor op pantoffels het dorpshuis binnenwandelde. Niet wetende dat hij daar, onder applaus door diverse genodigden zou worden verwelkomd. Zij kwamen om hem te bedanken voor zijn inzet voor Stichting Documentatiecentrum Donkerbroek. De verrassingsreceptie was georganiseerd door de familie van Van der Helm samen met Symen Timmermans van het bestuur van het Documentatiecentrum.

Broer Douwe schets de situatie toen hij zijn broer Anne kwam overvallen in zijn geliefde 'archiefhok'. 'Allereerst trok er verbazing over Anne's gezicht, want hij had mij natuurlijk niet in Donkerbroek verwacht. Die verbazing ging over in blijdschap, maar al snel kwam er wat weerstand en zelfs irritatie toen hij zag welk briefje ik op het raam plakte: 'Wegens bijzondere omstandigheden zijn wij vanmiddag gesloten.' Want dat kon toch zomaar niet?'

Van der Helm heeft na zijn pensionering, ruim twintig jaar geleden, een indrukwekkende verzameling geschiedkundige informatie aangelegd over diverse onderwerpen, waaronder over de geschiedenis van de Stellingwerven in het algemeen en van Donkerbroek in het bijzonder.

Zo'n vijf jaar geleden vond de oud-leraar economie echter dat het tijd werd om af te bouwen en startte hij een zoektocht naar een geschikte persoon of instantie om zijn 'verslaving' aan over te kunnen dragen. Dit bleek echter nog niet zo gemakkelijk.

Documentatiecentrum

Totdat het idee ontstond om een documentatiecentrum op te richten waar de archieven aan konden worden geschonken. 'Op 9 april 2015 hadden wij onze eerste vergadering hierover en drie maanden later, op 7 juli, was de Stichting Documentatiecentrum Donkerbroek een feit', memoreert Symen Timmermans, die namens het stichtingsbestuur het woord tot Van der Helm richtte.

De Stichting startte met vier bestuursleden en vond onderdak in een gebouw dat beschikbaar werd gesteld door Corrie Mulder aan de Fruitier de Talmaweg. Met een subsidie van de gemeente kon het pand worden ingericht en op 30 september 2017 was de feestelijk opening. Van der Helm was sindsdien beheerder van het Documentatiecentrum.

Timmermans: 'Helaas trokken twee bestuursleden zich na verloop van tijd terug, waardoor Anne en ik met z'n tweeën overbleven in het bestuur. Het blijkt erg lastig om hier nieuwe leden voor te vinden. Gelukkig hebben we wel heel veel vrijwilligers op wie we een beroep kunnen doen. Een van hen is Casper Holwerda. Hij zal de taak van beheerder van Anne overnemen, waar we erg blij mee zijn.'

Oud-voorzitter van het stichtingsbestuur, Goos de Jong, typeerde Van der Helm als 'bijzonder mens.'

'Toen ik ruim dertig jaar geleden in Donkerbroek kwam wonen, vond ik het dorp opzich al heel bijzonder,' zo vertelt hij. Tijdens een toneelvoorstelling trof hij Van der Helm voor het eerst.

‘Er liep daar zo’n mannetje rond, met een pet op met daarop een handgeschreven kartonnetje met ‘razende reporter’. Ik vond het geestig. Hij deed op zijn eigen onnavolgbare wijze, waar Anne om bekend staat, verslag van de toneelvoorstelling, zo las ik later. Ik heb diep respect voor deze man. Want hij is zo betrokken bij alles wat hij doet. Eigenlijk is hij er nog helemaal niet klaar voor om ‘zijn kindje’ over te dragen en toch trekt hij zich terug.’

Feiten checken

Tsjeard Jongsma was aanwezig om Van der Helm namens Dorpsbelang Donkerbroek te bedanken voor al de keren dat ze historische feiten bij hem mochten checken. Zoals onlangs nog bij het kiezen van de naam voor de nieuwe fietsbrug, die inmiddels is gedoopt tot Koopmans Welvaartdraai.

‘In zo’n geval willen we toch wel even controleren of de historie klopt en Van der Helm kon dat bevestigen. Hoewel hij straks geen beheerder meer is van het Documentatiecentrum, hopen we toch dat we hem in de toekomst mogen blijven consulteren. Daarnaast zijn we erg blij dat hij zich onlangs, tijdens onze jaarvergadering, heeft aangemeld voor onze kascommissie. Zo houden we in ieder geval contact.’

Archief digitaliseren

Bert Rekkers, oud buurtgenoot van Van der Helm, maakte ook van de gelegenheid gebruik om de besnorde historicus te bedanken voor de jaren die ze al samen optrokken om diverse historische projecten uit te werken. ‘Wij verzorgen met enige regelmaat lezingen, zoals over het archief van de familie Meek of over de Nederlandsche Arbeidsdienst. Ook werken we nog aan projecten over het Tolhuis en ’t West. Ik hoop dat we ooit nog de kans krijgen om alle informatie die Anne heeft verzameld te kunnen digitaliseren, zodat we zeker weten dat het niet verloren gaat.’

Nauwkeurig

Wethouder Jouke Jongsma sloot de rij met sprekers af. Ook hij benoemde de bevlogenheid en de nauwkeurigheid van Van der Helm. ‘Toen wij in 2017 vierden dat Ooststellingwerf 500 jaar zelfstandig was, tikte hij burgemeester Oosterman op onnavolgbare wijze op de vingers. ‘Edelachtbare’, zo begon hij, ‘Er is nergens direct bewijs te vinden dat Ooststellingwerf al 500 jaar zelfstandig is, er is alleen een afgeleide. Officieel zijn we pas over drie jaar 500 jaar zelfstandig.’

De burgemeester had een en ander echter door Tresoar laten uitzoeken en deze bewaarplaats van de geschiedenis van Fryslân beweerde dat er wel degelijk bewijs was. En dus ging het feest gewoon door.’

Namens de gemeente overhandigde Jongsma Van der Helm een boek over de geschiedenis van Ooststellingwerf. 'Met dit cadeau neem ik wel een risico, want aangezien Anne altijd op zoek is naar informatie over Donkerbroek en omgeving is de kans groot dat hij dit boek al heeft.'

De hilariteit was dan ook groot toen Van der Helm het inpakpapier verwijderde en triomfantelijk riep: 'Heb ik al!' Hij zal nog een ander boek van de gemeente ontvangen.

Viooltjes

Van der Helm was diep onder de indruk van alle lovende woorden die over hem werden gesproken. 'Ik heb in de afgelopen 25 jaar al zoveel artikelen en columns geschreven over al mijn bevindingen over Donkerbroek en Ooststellingwerf en ik had niet altijd de indruk dat het mensen interesseerde. Het is dan extra fijn om te horen dat het toch gewaardeerd wordt. Het voelt alsof er viooltjes over mijn hoofd zijn uitgestrooid.' Hij maakte ook nog even van de gelegenheid gebruik om zijn raadgeefster Griet de Haan-Prins te bedanken. 'Voor alle antwoorden die ik zelf niet had en zij moeiteloos uit haar mouw schudde.'

Vakantie

Broer Douwe sloot de feestelijke bijeenkomst af met nog wat tips aan het adres van zijn broer.

'We zullen, als we op bezoek komen, waarschijnlijk geen meeslepende monologen meer van je kunnen verwachten bij allerlei foto's en artikelen waar je zo vol passie en met rode wangetjes over kon vertellen. Maar je hoeft, wat ons betreft, niet in een zwart gat te vallen. Je zou bijvoorbeeld het familiearchief kunnen updaten en genealogisch onderzoek kunnen doen. Ook zou je nog een boek over onze moeder schrijven. Dit zou ook zeer gewaardeerd worden. Maar eerst wensen we je een hele fijne, welverdiende, vakantie.'
